

مفهوم «دولت اسلامی» چند سالی است در گفتمان و ادبیات سیاسی کشور به کار می رود اما هنوز تبیین و تحلیل جامعی از این مفهوم صورت نگرفته است؛ گرچه رهبر معظم انقلاب به تناسب، مطالبی در این باره بیان فرموده اند، اما به نظر می رسد ضرورت داشته باشد نخبگان و علما با بسط نظری ابعاد «دولت اسلامی» به بررسی دقیق تر و عمیق تر این مفهوم، که از نگاه رهبر فرزانه انقلاب یکی از مراحل پنجگانه تحقق تمدن اسلامی است، بپردازند. آنچه در پی می آید، گفت و گویی با حجت الاسلام و المسلمین سید احمد خاتمی عضو هیأت رئیسه مجلس خبرگان رهبری و امام جمعه موقت تهران در باره این مفهوم است.

مبانی قرآنی دولت اسلامی

حسن روزی طلب

چيست؟ اگر ما معتقدیم انقلاب ما اسلامی بود و حکومت اسلامی تشکیل داده ایم پس قضیه «دولت اسلامی» چیست؟ آیا الآن دولت ما «اسلامی» نیست؟ نظام اسلامی و دولت اسلامی یک مفهوم دارد. نظام به معنای سامان است. ساماندهی اسلامی خود را در شکل «دولت اسلامی» نشان می دهد اما «انقلاب اسلامی» مرحله گذر محسوب می شود و پس از آن، به «دولت اسلامی» می رسد. تا انقلاب اسلامی تحقق پیدا نکند، تا حاکمان طاغوت کنار نروند تا قوانین طاغوتی کنار زده نشود، دولت اسلامی تحقق پیدا نمی کند. بنابراین تفاوت «دولت اسلامی» با «انقلاب اسلامی» در این است که انقلاب اسلامی زمینه گذر از آن، به دولت اسلامی است که پس از انقلاب اسلامی تحقق پیدا می کند. واژه انقلاب به معنای زیر و رو شدن است. دولتمردان طاغوتی می روند و دولتمردان اسلامی می آیند. قانون طاغوتی می رود و قانون اسلامی جای آن را می گیرد.

در ادبیات سیاسی کشور، وقتی دولت اسلامی شنیده می شود، یک مفهوم عام به ذهن متبادر می شود که شما هم توضیح فرمودید و طبق این مفهوم، «حکومت اسلامی»، مترادف «نظام اسلامی» به کار می رود، فکر می کنم بهتر است این مرزبندی ها دقیق تر تعریف بشود. پنج مرحله ای که رهبر انقلاب اسلامی فرمودند، یعنی «نظام اسلامی»، «دولت اسلامی»، «کشور اسلامی»، «دنیای تمدن اسلامی» را اگر در نظر بگیریم، می خواهیم دولت اسلامی را به عنوان سومین گام از این پنج مرحله تبیین کنید؟

مقصود از نظام اسلامی یعنی برنامه ریزی و تئوری، الزاماً نظام اسلامی، دولت اسلامی نیست. ما تعریف کردیم نظام اسلامی این است نقشه کشیدیم اما در عمل اگرچه آنچه در عمل پیاده می شود، اسلامی بود این می شود نظام اسلامی.

این فرمایش حضرت آقا فرمایش متبنی است اما فعلاً داریم در باب ویژگی اسلامی و صیغه عامش بحث می کنیم بعد که وارد ریز قضایا شدیم آن وقت خواهیم گفت که دولت نمونه اسلامی وقتی دولت امام زمان (عج) را عرضه می کنیم دولت حضرت امیرالمؤمنین (ع) را مطرح می کنیم یا دولت پیامبر اکرم (ص) را مطرح می کنیم خود به خود آن دولت اسلامی مطلوب است.

این دو ویژگی دولت اسلامی است: «ان الحکم الالله» قانون، قانون خداست «و من احسن من الله حکماً لقوم یوقنون». چه قانونی از قانون خدا بهتر؛ و من لم یحکم بما انزل الله فاولئک هم الکافرون»، «فاولئک هم الفاسقون»، «فاولئک هم الظالمون». اما بخش دوم این که مجریان عالی رتبه نظام، مسلمان باشند پس دولت اسلامی دولتی است که هم قوانین اش اسلامی باشد و هم مجریانش مسلمان باشند. سؤالی که پیش می آید این است که فرق «دولت اسلامی» با «نظام اسلامی» و «انقلاب اسلامی»

جناب آقای خاتمی! در فرهنگ های سیاسی مختلف، تعاریف متفاوتی از مفهوم «دولت» ارائه شده است. تعریف دولت از منظر اسلام و یا به تعبیری تعریف «دولت اسلامی» چیست؟ معمولاً هر دولتی از دو بخش اساسی تشکیل یافته است؛ یک بخش «قانون» است و بخش دیگر آن «مجریان قانون»، بر همین اساس «دولت اسلامی» هم تفسیر می شود. دولت اسلامی دولتی است که اولاً قانونش، قانون اسلامی باشد و ثانیاً مجریان آن مسلمان باشند.

